

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 551/2015-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], Advokátska kancelária, [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 179/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 179/2011 p o r u š i l základné právo [REDACTED], aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Piešťany vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 179/2011 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 432,30 € (slovom štyristotridsaťdva eur a tridsať centov), ktorú je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokáta [REDACTED], Advokátska kancelária, [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 551/2015-10 z 10. septembra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 179/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Z obsahu sťažnosti vyplynulo najmä, že:

«(...) Sťažovateľ podal dňa 08.09.2011 žalobu o ochranu osobnosti s náhradou škody.

Počas viac 3-och rokov nebol vo veci vykonaný ani jeden relevantný procesný úkon vedúci k odstráneniu právnej neistoty. Výsledkom absolútnej nečinnosti je teda do dnešného dňa nielen nerozhodnutie vo veci samej (ani neprávoplatne), ale ani vytyčenie žiadneho pojednávania.

Keďže za 1 a pol roka sa vo veci nič nedialo, dňa 06.03.2013 podal sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadosť o riadne konanie a rozhodnutie vo veci. Ako odpoveď na žiadosť bolo zaslané predsedom Krajského súdu v Trnave upovedomenie o vybavení podania zo dňa 03.04.2013, nakoľko konajúca sudkyňa bola v tom čase podpredsedníčkou porušovateľa (tohto času predsedníčkou súdu). Zároveň predtým dňa 22.03.2013 bola porušovateľom zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku pričom v reakcii na ňu bolo právnou zástupkyne sťažovateľa porušovateľovi zaslané dňa 02.04.2013 oznámenie k výzve na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý na činnosť porušovateľa pôsobí ako „tekutý dusík“ a porušovateľ je ďalších takmer 1 a pol roka nečinný a „zamrznutý“.

Prieťahy spôsobené a spôsobované Okresným súdom Piešťany spôsobujú a znásobujú stav právnej neistoty, nechť k zákonom a rezignáciu uplatňovať akokoľvek a kdekoľvek svoje práva.

Oprávnené prieťahy spôsobené a spôsobované Okresným súdom Piešťany bez právoplatného ukončenia veci neustále vyvolávajú a živia traumy z minulosti, neustáleho prežívania dopravnej nehody (na základe, ktorej sa domáha nárokov uplatňovaných v predmetnom prieťahovom konaní), po ktorej sa z aktívneho človeka plného života stal invalid bez chuti žiť.

Neúmerná dĺžka konania pred súdom má teda dopad najmä na jeho psychickú stránku a absolútnu neistotu, nakoľko do dnešného dňa nie je vo veci rozhodnuté a nemôže byť uzavretá kapitola v jeho živote, pričom je odkázaný len na invalidný dôchodok. I v zmysle judikatúry ESLP konania o náhradu škody z ublíženia na zdraví majú prednosť, porušovateľ k tomuto konaniu ako i k sťažovateľovi pristupuje ako ku konaniu o zaplatenie 50 €. Opakujem, sťažovateľ nemá z čoho žiť a domáha sa nárokov titulom ublíženia na zdraví, ktoré by mu aspoň sčasti pomohli viesť riadny život, i keď už nebude taký aký bol pred škodou na zdraví.

Nekonáním súdu sa nemôže domôcť svojich práv a nepomohla ani žiadosť o riadne konanie a rozhodnutie vo veci čím by sa odstránila právna neistota sťažovateľa, žiaľ ani tento iný právny prostriedok nápravy sa nestretol so záujmom a neprinútil porušovateľa citlivejšie pristupovať k tomuto (prednostnému) konaniu ako i plniť si svoju povinnosť ochrany základných práv sťažovateľa čo je bezpochyby povinnosť i všeobecného súdu.

Povaha veci, ako i skutkový stav (invalidita z dopravnej nehody) a prístup Okresného súdu si od začiatku vyžadoval a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu, tak aby bol naplnený účel konania a odstránený stav právnej neistoty. Napriek tomu porušovateľ nekoná a pravdepodobne odmieta konať čím u sťažovateľa vytvára a prehľbuje beznádej, ktorá sa nečinnosťou súdu znásobila až tak, že sa tým ohrozuje jeho živobytie. Sťažovateľ nemá už inú možnosť ako obrátiť sa na Ústavný súd SR.

Ústava Slovenskej republiky a procesné predpisy upravujúce činnosť súdov v občianskych a trestných veciach nevynímajú z ich povinnosti konať bez zbytočných prieťahov žiadnu vec, ktorej môže byť poskytnutá súdna ochrana. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 70/98 z 13. januára 1999)

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy, ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry skúma so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá sa skúma aj so zreteľom na povahu veci a o čo v nej účastníkovi konania (sťažovateľovi) ide, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Predmetom konania pred Okresným súdom Piešťany je ochrana osobnosti s náhradou škody. Podľa sťažovateľa neexistuje žiadna skutočnosť svedčiaca o právnej zložitosti veci a taktiež o jej skutkových zložitostiach vyžadujúce si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania (ďalšie listinné dôkazy, výsluchy svedkov, atď). Ide o bežnú agendu prvostupňového súdu a súd disponuje so všetkým čo potrebuje pre rozhodnutie.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným prieťahom. Sťažovateľ žiadnym úkonom neprispel k prieťahom alebo k spomaleniu postupu Okresného súdu Piešťany, naopak žiadosťou o riadne konanie a rozhodnutie vo veci sa nestretlo so žiadnym záujmom a účinkom a v neposlednom rade porušovateľ nereaguje na prípis zo dňa 02.04.2013 či už zastavením konania, ak je presvedčený o jeho nesprávnosti tak, aby sa mohol sťažovateľ brániť napr. odvolaním alebo vytýčenia pojednávania ak sa s ním stotožňuje.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí zbytočné prieťahy, je postup okresného súdu.

Nečinnosť Okresného súdu, ako aj súčasný stav (po viac ako 3 rokoch od podania žaloby na začatie konania nebolo vytýčené ani jedno pojednávanie, súd nevykonával ani jeden relevantný úkon, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty) nemožno podľa názoru sťažovateľa ničím ústavne ospravedlniť, ústavne tolerovať a ústavne udržať. Prvý „úkon“ vykonával až po roku a pol a po ďalšom takmer roku a pol roku ostal pasívny.

Neodôvodnené prietahy, ktorým sa konanie nezmyselne predĺžilo a predlžuje, viedli k porušeniu sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. (...)

Vzhľadom k vyššie uvedenému, žiadame, aby Ústavný súd SR rozhodol o sťažnosti sťažovateľa takto:

I. Základné právo sťažovateľa, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/179/2011 porušené.

II. Okresnému súdu Piešťany sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/179/2011 konal bez ďalších prietahov.

III. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 7.000 € (slovom: sedemtisíc Eur), ktorému ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia(...) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. (...)»

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr. 723/15 z 29. októbra 2015 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 11. novembra 2015.

2.1 Predsedníčka okresného súdu popísala chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Predmetom konania je ochrana osobnosti s náhradou škody spôsobenej sťažovateľovi v dôsledku dopravnej nehody, ktorému konaniu predchádzalo trestné stíhanie zamestnanca žalovaného za prečin ublíženia na zdraví. (...)

Zo spisu nevyplýva, že by sťažovateľ spôsobil prietahy v konaní, ale v priebehu konania nebola z jeho strany súdu doručená žiadna urgencia, aby sa vo veci konalo.

K prietahom zo strany súdu v predmetnom konaní došlo z dôvodu nedostatočnej personálnej obsadenosti súdu, ktorý od znovuoobnovenia v roku 2008 mal len 7 sudcov, hoci s ohľadom na veľkosť obvodu mal mať minimálne 15 sudcov. Uvedená skutočnosť mala za dôsledok to, že v senátoch sudcov bolo priemerne okolo 600 až 800 vecí v pojednávacej agende, čo objektívne neumožňovalo konať vo všetkých pridelených veciach plynule a bez prietahov, prihliadnuc aj na skutočnosť že sudkyňa JUDr. Kondllová konajúca v danej veci vybavovala aj agendu starostlivosti o maloleté deti, ktorá je prednostná.

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by sami disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prietahov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 1.5.2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.

Súčasne si dovoľujem poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20.03.2014, kde disciplinárny senát uznal pri hodnotení prietahov v konaniach z hľadiska porušenia povinností sudcu a jeho prípadného disciplinárneho previnenia, že činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať aby sa nie krátkodobo, ale trvale, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťažovaný a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.

Netrvám na ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v zmysle ust. § 30 ods.2 zákona o ústavnom súde, keďže od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zaujal toto stanovisko:

«(...) V zmysle § 30 ods. 2 zákona o Ústavnom súde SR súhlasíme s upustením od verejného pojednávania. Trváme na dôvodoch uvedených v ústavnej sťažnosti. S vyjadrením predsedníčky Okresného súdu Piešťany nesúhlasíme keďže ani v predošlom štádiu a ani v tomto štádiu konania nie je a nebola vec skutkovo ani právne zložitá (ide o bežnú agendu prvostupňových súdov).

Obranu Okresného súdu Piešťany spočívajúcu v poukázaní na personálne problémy, ktoré by mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, nemožno akceptovať. I podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99 alebo III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení alebo optimalizácia súdnictva, teda nie sú dôvodmi pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Taktiež nie je možné nereagovať na poukázanie rozhodnutia NSS ČR zo dňa 20.03.2014, č.k. 16 Kss 9/2013-91. Sťažovateľ nepodal návrh na disciplinárne konanie voči žiadnemu sudcovi, ale domáha sa ústavnej ochrany porušovania jeho základných práv.

K rozpisu procesných úkonov: Okresný súd Piešťany uvádza, že „... v priebehu konania nebola z jeho strany (sťažovateľa pozn.) súdu doručená žiadna urgencia, aby sa vo veci konalo...“ Na tomto mieste poukazujeme na žiadosť o riadne konanie a rozhodnutie vo veci zo dňa 06.03.2013 ako iný právny prostriedok nápravy po 1 a pol roku od podania žaloby a súdneho nekonania, ktorý žiadnu nápravu nespôsobil, naopak po pridelení spisu novej zákonnej sudkyňi (16.05.2013) bol vyžiadaný trestný spis po 5 mesiacoch a 2 roky trvalo konanie o oslobodenie od súdnych poplatkov kým nebol po viac ako 2-och rokoch

vytýčený termín pojednávania. Z toho vyplýva, že zo 4 rokov a 2 mesiacoch od podania žaloby, súd spôsobil takmer 4 ročný bezdôvodný prietah. Ďalej súd uvádza, že pôvodná sudkyňa (tohto času predsedníčka súdu) vybavovala aj agendu starostlivosti o maloleté deti, ktorá je prednostná. Nepopierame prednosť konaní vo veciach starostlivosti o maloleté deti, ale prednostnými konaniami sú i konania o náhradu škody na zdraví ako v tomto prípade. Vyplýva to napr. i z rozvrhu práce každého súdu ako reflexia na rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva.

Každý súd má možnosť a aj povinnosť zabezpečiť napĺňanie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v každom konaní a v každom štádiu konania, v opačnom prípade tak súd vytvorí ústavne netolerovateľné nekonanie vo veci.

Vzhľadom k vyššie uvedenému trváme na podanej ústavnej sťažnosti v plnom rozsahu a zároveň sťažovateľ upresňuje a uplatňuje si ďalšie trovy právneho zastúpenia súvisiace s týmto vyjadrením, a to tak, že Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2014 a 1 právny úkon v roku 2015(...)) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 179/2011:

Dňa 8. septembra 2011 sťažovateľ podal na okresnom súde proti spoločnosti Kovomat Slovakia, s. r. o. (ďalej len „odporkyňa“), žalobu „na ochranu osobnosti s náhradou škody“. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 8 C 179/2011 a na rozhodnutie bola pridelená sudkyňi JUDr. Andrei Kondllovej.

Dňa 22. marca 2013 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh.

Dňa 2. apríla 2013 podal sťažovateľ návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 16. mája 2013 bol spis pridelený na prerokovanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Terézii Mecelovej (opatrenie k dodatku č. 3 Rozvrhu práce).

Dňa 17. októbra 2013 bol vyžiadaný spis okresného súdu sp. zn. 1 T 71/2011.

Dňa 25. februára 2015 okresný súd uznesením č. k. 8 C 179/2011-64 vyzval sťažovateľa na doplnenie návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 25. marca 2015.

Dňa 12. marca 2015 sťažovateľ predložil okresnému súdu tlačivo na dokladovanie svojho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 6. mája 2015 okresný súd uznesením č. k. 8 C 179/2011-77 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 26. mája 2015 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 16. september 2015. V ten istý deň okresný súd vyzval odporkyňu na vyjadrenie k podanému návrhu.

Dňa 23. júna 2015 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporkyne.

Dňa 24. júna 2015 okresný súd doručil vyjadrenie odporkyne sťažovateľovi.

Dňa 16. septembra 2015 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. november 2015. V ten istý deň okresný súd vyzval odporkyňu na doručenie interných smerníc o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

Dňa 8. októbra 2015 boli okresnému súdu doručené listiny odporkyne.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či v konaní o ochranu osobnosti a o náhradu škody postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 179/2011 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že posudzovanú vec nemožno ani po skutkovej stránke, ale ani po právnej stránke považovať za vec zložitú. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitost' predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že nemožno pochybovať o tom, že povaha ochrany osobnosti si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania. Ústavný súd konštatuje, že trvanie napadnutého konania iba pred okresným súdom viac ako 4 roky je v kontexte o ochrane osobnosti už samo osebe neprimerané. Okrem toho okresný súd bol danej veci aj opakovane nečinný, a to konkrétne od 8. septembra 2011 do 22. marca 2013 (aj keď prihliadame na naštudovanie veci - minimálne jeden rok) a od 22. marca 2013 do 22. februára 2015 (takmer dva roky). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne troch rokov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako navrhovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Personálne problémy okresného súdu, na ktoré v danej veci poukázal okresný súd, nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak

sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí - a teda vykonanie spravodlivosti - bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálnu kapacitu príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nebolo možné prihliadnuť na *„rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20.03.2014, kde disciplinárny senát uznal pri hodnotení prietáhov v konaniach z hľadiska porušenia povinností sudcu a jeho prípadného disciplinárneho previnenia, že činnosť každého sudcu má svoje limity“*, na ktoré tiež poukázala predsedníčka okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať finančné zadosťučinenie v sume 7 000 € najmä s odôvodnením, že zbytočné prietahy majú *„dopad najmä na jeho psychickú stránku*

a absolútnu neistotu, nakoľko do dnešného dňa nie je vo veci rozhodnuté a nemôže byť uzavretá kapitola v jeho živote, pričom je odkázaný len na invalidný dôchodok“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, ako aj vzhľadom na povahu veci považuje za primerané vo výške 3 500 €.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 11. septembra 2014, spísanie ústavnej sťažnosti z 11. septembra 2014 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 11. novembra 2015). Za dva úkony vykonané v roku 2014 patrí odmena v sume dvakrát po 134 € a režijný paušál dvakrát po 8,04 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83 € a režijný paušál 8,39 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove sumu 432,30 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2015